

ПРИНОСИ НА ХАБИЛИТАЦИОННИЯ ТРУД

„Критически езици и идеологически полета

(Фрагменти от едно столетие: 1878-1989)“

И В СТАТИИТЕ ПО ТЕМАТА, УЧАСТВАЩИ В КОНКУРСА

на гл.ас. д-р Ноеми Стоичкова

I. ПРИНОСИ НА ХАБИЛИТАЦИОННИЯ ТРУД

1. В хабилитационния труд за първи път обект на систематично и концептуално изследване са саморефлексивните критически езици от Освобождението до Втората световна война.
2. За първи път изследването се занимава фрагментарно и частично, но последователно и проблематизиращо с критиката от периода след 9.09.1944 до края на 80-те години на XX век.
3. За първи път в България след промените през 1989 година в книгата се прави аналитичен опит върху развойността на процесите в критиката от Възраждането до края на тоталитарния режим.
4. За първи път в научно обращение са включени метатекстове върху критиката в периода от Освобождението до Втората световна война – например както цялото 24 годишно течение на сп. „Златорог“ със статии по темата, така и други отделни текстове извън посоченото издание.
5. За първи път обект на аналитичен интерес, свързан с темата на труда, е единственото списание у нас „Литературен критик“, излизало през първата половина на 1941 г. Преработен, фрагментът от хабилитацията е публикуван като самостоятелен текст в „Литературен вестник“, бр. 5 от 7-13.02.2018 г.

6. За първи път център на изследване са месечните списания „Септември” и „Пламяк” - в 42 годишното съществуване на сп. „Септември” (1947-1989 г.) и 32 годишното течение на сп. „Пламяк” (1957-1989) – съюзни органи на СБП. Те дават възможност да се познае българският литературен живот в цялата му сложност и противоречивост, да се гледа на него през/с очите на историк и социолог, както се изразява И. Богданов.
7. За първи път център на обсъждане са периодичните разговори за критиката в двете издания, показващи как критическото съзнание обслужва идеологията, и възможностите първото да се изпълне на втората – частично и временно; как всъщност метатекстовете от официозните списания контролират и моделират културния живот, но са и обект на непрекъснат контрол и манипулация.
8. Следвайки периодизацията на Пл. Дойнов, дадена в „Българският соцреализъм 1956,1968,1989. Норма и криза в литературата на НРБ” (2011), настоящото изследване проследява и обговаря тематично-проблемните приоритети и диапазони в критическия дискурс, съгласуването им/конфликуване с политестетическия език - менлив в различните десетилетия.
9. За първи път през една широка европейска теоретична рамка от Т. Игълтън до М. Фуко, от П. Бурдийо до Е. Добренко, зад различните практики за четене, които легитимира американският нов историзъм, книгата се старее да представи връзките и развързванията на идеологическите с културните полета.

II. ПРИНОСИ В СТАТИИТЕ ПО ТЕМАТА, УЧАСТВАЩИ В КОНКУРСА

1. Статията **”За идеологизирането на критическата рецепция на Емануил Попдимитров”** навлиза в проблема за различните идеологически четения на една мащабна/маргинализирана фигура както през 30-те години на ХХ век, така през соцехата, та дори и в началото на новия век.
2. Статията **„Критическата рецепция на Атанас Далчев през тоталитарния период. Подписи, помествания, предписания, подмени”** за първи път в публичното пространство акцентира с конкретни примери върху властовите (зло)употреби със социалните образи на поета, стоящ далеч от актуалните обществени контексти. Един е той през „левия” Пантелей Матеев през 1945, друг е през погледа на Малчо Николов през следващата година, а трети – „презентативен” е през 60-те до 1974, когато се отключва юбилейното му 70-годишно честване.
3. Статията **„По следите на „шайката” за „Хайка”-та. 1986”**, преди текстовете на П. Дойнов, заговоря за „случая” „Хайка за вълци”, за късния соцопит чрез признаване на *„забележителността”* на произведението да се превърне то в проблемно чрез *„конструктивността”* на *„забележките”*.
4. Статията **„Институционални и персонални приближавания – критически дистанции към Константин Константинов”** не се интересува от цялостната критическа рецепция на автора, а е локално концентриран върху „появата“ на писателското име в периодичния печат от времето на НРБ, върху оформил се сюжет между две фигури – Атанас Свиленов и Владимир Свинтила, и пет техни статии, които попадат в парадигмата на „литературния некропол и литературния акропол“ (според терминологията на Е. Димитров) като ключови предмети на литературната социология.

5. Статията **„За „Неприспособимия и неговото приспособяване“ след 30 години”** очертава още един критически диалог и този път върху „неприспособим” – Стоян Михайловски. Гледните точки са на авторския най-траен изследовател от относително плуралистичното междувоенно пространство Ив. Богданов, попаднал в догматичната социалистическа нормативност и на А. Тодоров - една от фигурите, които официално я презентират. И двете обаче използват клишетата на предходния исторически период, за да ги узаконят като съвременен „каноничен” прочит, но така се очертава и диапазонът в критическия дискурс на тоталитаризма след неговия първи кризис в периода 1956-58 г.
6. Статията **„Идеологическо надмощие и (не)приспособимост: разговорът за литературната критика през 1965 г.”** освен като първи публичен опит с фрагмент от текста на хабилитацията, внася неизвестни щрихи към критическите образи на знакови имена: самоубиения се през 60-те години Минко Николов и авторитетния през 70-90 години Тончо Жечев.
7. Статията **„Боян Пенев като литературен критик”** се опитва да види другото, по-слабо известното, лице на литературния историк. Двете лица в някаква степен се оказват и сдвоени, и огледални. Текстът се занимава с малко коментирани статии - „Салонна критика“ и „Нашата критика“ (от 1918 г.), отговори М. Арнаудовата „Българска критика“. За първи път този „диалог” е изведен като начало на дебат за българската критика след Първата световна война, макар че той е изцяло в персоналистични кодове.
8. Статията **„Списание Литературен критик – между предвоенното „ляво” и априлските повей”** открива (полу)неизвестно списание, едно от малкото ориентирани специално към критиката. Текстът прави дискретна (хипо)теза, че еkleктичното ляво в началото на 40-те години, което е периферно на догматичността, продуцира тенденции, валидни за размразяването. Статията изразява позиция, която не е срещана до сега - предвоенните извънсталински езици и следвоенните постсталински се сговарят.